

Veselīgs un sabalansēts uzturs

Mācību materiāls

 nPlate

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Kas ir uzturs?

Uzturs ir gan tas, ko mēs apēdam, gan arī tas, ko mēs izdzeram.

+

Gan ēdieni, gan dzērieni sastāv no dažādām vielām, kuras sauc par uzturvielām.

Uzturvielas iedala

Ogļhidrāti

Nodrošina
mūsu
organismu ar
enerģiju

Olbaltumvielas

Darbojas kā
būvmateriāli, lai
veidotu mūsu
organismu

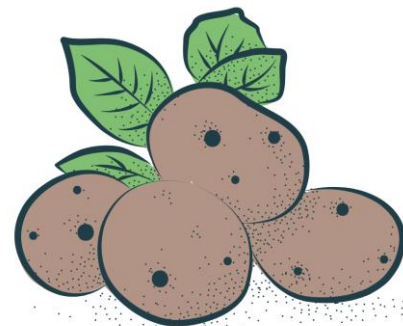
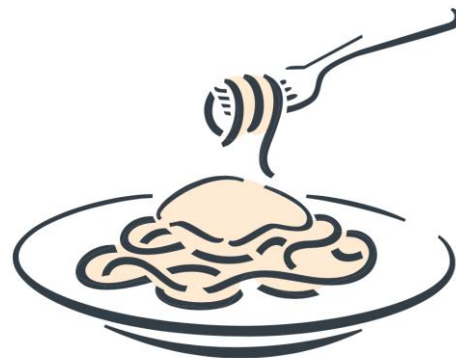
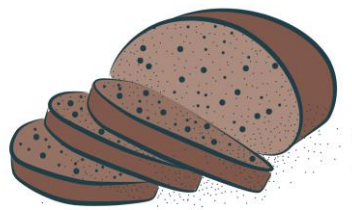
Tauki

Veido mūsu
enerģijas
rezerves

Ogļhidrātu produkti ir:

- Rīsi
- Griķi
- Prosa
- Rudzi
- Mieži
- Kvieši
- Maize
- Auzas
- Kvinoja
- Kukurūza
- Makaroni
- Kartupeļi

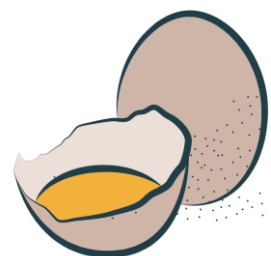
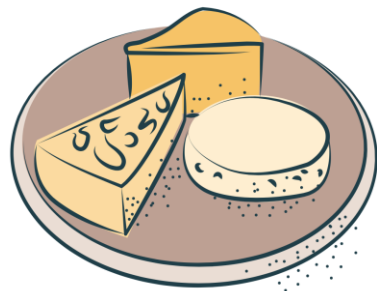
Uzraksti trīs savus
ieciēnītākos ogļhidrātu
produktus:

1. _____
2. _____
3. _____

Nem vērā, ka kartupelis
arī ir ogļhidrātu
produkts!

Olbumvielu produkti ir:

- Gaļa
- Zivis
- Jūras produkti (vēži, garneles, kalmāri)
- Oļas
- Piens
- Piena produkti (biezpiens, siers, jogurti)
- Pākšaugi (zirņi, pupiņas, lēcas)
- Rieksti un sēklas

Uzraksti vai izkrāso trīs savus iecienītākos olbumvielu produktus:

1. _____
2. _____
3. _____

Atceries, ka dzīvnieku valsts olbumvielas ir vērtīgākas nekā augu valsts!

Taukus saturoši produkti:

- Olīveļļa
- Saulespuķu eļļa
- Ķirbju sēklu eļļa
- Linsēklu eļļa
- Zivju eļļa
- Sviests
- Margarīns
- Speķis

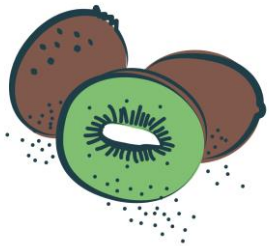

Vai vari iedomāties, kuri neveselīgie produkti arī satur taukus?

1. _____
2. _____
3. _____

Atceries, ka visvērtīgākie taukus saturošie produkti būs zivju un augu eļļas!

Atsevišķi izšķir

Augļus

UN

Dārzeņus

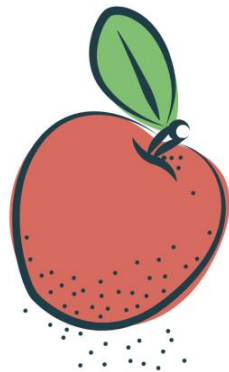

jo tie satur daudz vērtīgu un mūsu organismam vajadzīgu vielu, piemēram, vitamīnus un minerālvielas.

Vienas porcijas izmērs ir vienāds ar Tavas dūres izmēru – tas būtu, piemēram, viens vidēja lieluma ābols

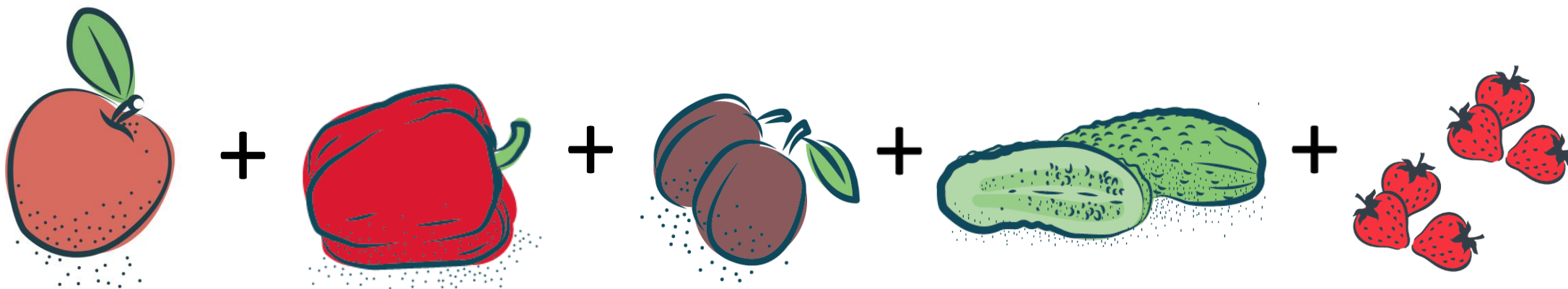
=

Atceries dienā
apēst vismaz 5
porcijas augļu un
dārzeņu!

Kā uzņemt 5 porcijas ar augļiem un dārzeņiem?

Piemērs:

1 porcijas lielums =

Uzraksti/izkrāso piecus
savus mīļākos **augļus**:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Uzraksti/izkrāso piecus
savus mīļākos **dārzeņus**:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Cukurs ir ogļhidrāts, kas nodrošina cilvēka organismu ar enerģiju.

To mēdz saukt par “tukšajām” kalorijām, jo cukurs nesatur tādas organismam vajadzīgas vielas kā vitamīnus un minerālvielas un citas organismam vērtīgas vielas.

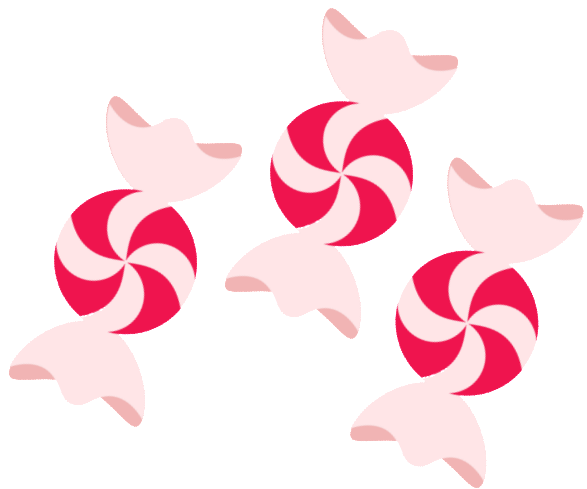
Dienā Tev nevajadzētu uzņemt vairāk par 25 gramiem cukura!

5 grami cukura = 1 tējkarote

25 grami cukura = ___ tējkarotes

Regulāri uzņemot
pārlietu daudz
cukura

Tev var rasties
liekais svars

Tev var parādīties
ādas problēmas
(pumpas, izsitumi)

Tev var būt
regulāras
garastāvokļa
maiņas

Tu ļoti kaitē saviem
zobiem

Liekais cukurs -
ļaunderis

Lai ikdienā neuzņemtu pārāk daudz cukura, pievērs uzmanību marķējumam uz produkta

Uzturvērtība uz 100g produkta:	
Energētiskā vērtība	223 kJ/ 53 kcal
Tauki	2,5 g
Tostarp piesātinātās taukskābes	2,0 g
Ogļhidrāti	4,7 g
Tostarp cukuri	4,7 g
Olbaltumvielas	3,0 g
Sāls	0,1 g

Lai uzzinātu cik produktā cukurs ir jāpēta produkta etiķete, un jāņem vērā arī tur esošais cukura daudzums, nevis tikai jāskaita cukura tējkarotes, ko pievienojam tējai

Kādēļ tas ir jādara? Jo cukuru mēs uzņemam, arī paši to nezinot – tas tiek pievienots pārtikas produktiem

Pievērs uzmanību tam, ka produkta uzturvērtība norādīta uz 100 gramiem, nevis uz visu produkta iepakojumu!

Cik daudz šajos produktos ir cukura?

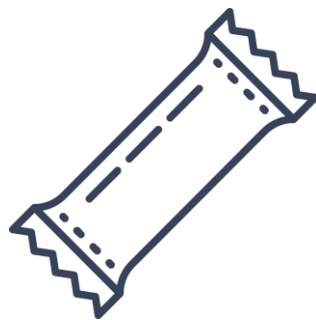
Kruasāns

Ābolu sula

Šokolādes
tāfelīte

Biezpiena
sieriņš

Izvēlies kādu produktu un
izpēti, cik daudz tajā ir
cukurs:

___grami cukura
vai
___tējkarotes

Veselīga uztura šķīvis

Graudaugu produkti un kartupeļi - viena ceturtdaļa

Dārzeņi un augļi – gandrīz puse

Mērces un eļļas - viena desmitdaļa

Gaļa, zivis, olas un pākšaugi – viena ceturtdaļa

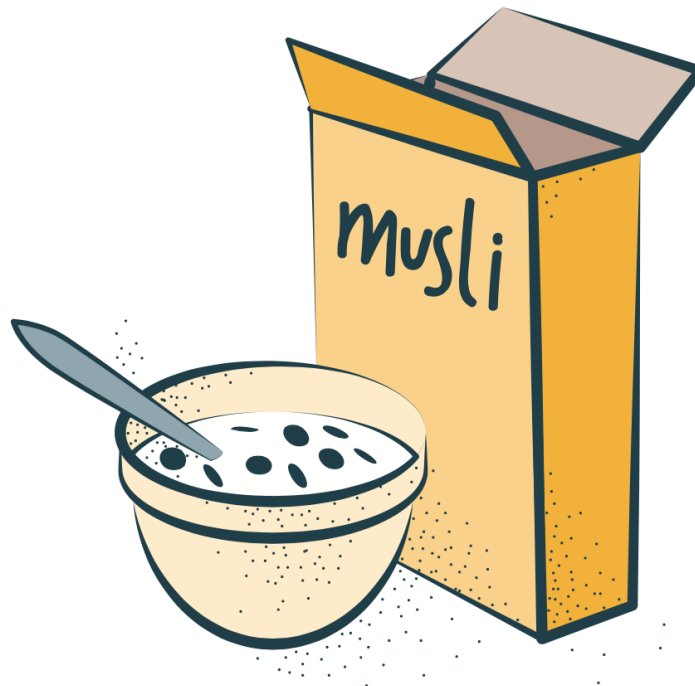
Veselīgā šķīvja mērķis ir panākt, lai katrā maltītē tiktu ievērota pareiza attiecība starp dažādām produktu grupām un nodrošināt optimālu porcijas lielumu!

Kāpēc ir svarīgi ēst regulāri?

- Tev labāk veiksies mācībās
- Būsi vesels un mazāk slimosi
- Tev būs labāki sasniegumi sporta stundās

Katru rītu ēd brokastis!

- Ar tām uzņemsi enerģiju, lai spētu paveikt visas ieplānotās aktivitātes

Ko Tu šorīt ēdi brokastīs?
Uzraksti vai uzzīmē!

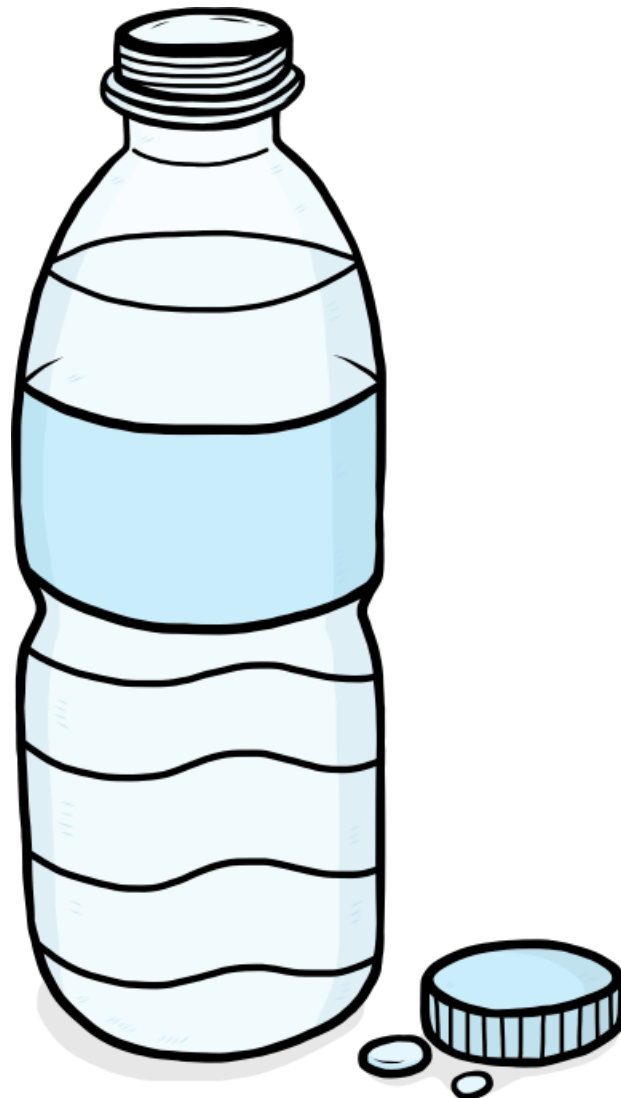
Cik reizes dienā Tu ēd?

Nem vērā, ka saldās brokastu pārslas satur daudz cukura, un nav veselīgs brokastu ēdiens – labāk izvēlies auzu pārslu putru!

Katru dienu noteikti padzeries ūdeni!

Dienas laikā Tev vajadzētu izdzert 1,5 litrus ūdeni jeb apmēram 7 glāzes ūdens!

Saskaiti – vai Tu katru dienu izdzer 7 glāzes ūdens?

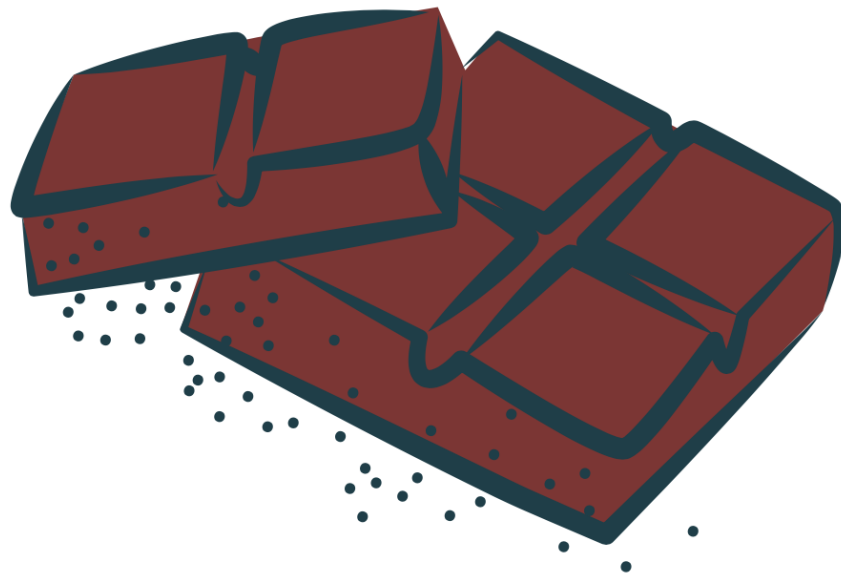

Vai zināji, ka sportojot, skrienot, dejojot vai aktīvi spēlējoties ir nepieciešams padzerties vairāk ūdeni?

Atceries, ka neveselīgiem našķiem nevajadzētu būt ikdienas sastāvdaļai!

Ņem vērā, ka tādos našķos kā kokakolā un citās limonādēs, čipsos un konfektēs vitamīnu, minerālvielu un citu organismam vērtīgu vielu nav!

Uzraksti našķi, kurš,
Tavuprāt, ir neveselīgs:

Uzraksti našķi, kurš,
Tavuprāt, ir veselīgs:

Limonādes labāk nedzer vispār, bet dienā arī nevajadzētu izdzert vairāk nekā 1 glāzi sulas, jo, lai gan tā satur vērtīgus vitamīnus, tā satur arī ļoti daudz cukura!

Veselīgais našņu šķīvis

Tumšā šokolāde,
pilngraudu cepumi,
žāvēti augļi, augļu un
ogu sukādes, augļu
sulas marmelādes

Rieksti, sēklas, siers

Augļi un ogas

Kāds ir Tavs mīļākais
veselīgais našķis?
Uzraksti!

Izmanto šķīvja principu arī
tad, kad našķējies! Tad
varēsi būt drošs, ka arī
Tavas uzkodas ir veselīgas!

Paldies par
uzmanību!

 nPlate

Slimību profilakses un
kontrolē centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ